

25.8.2024

lausuntopalvelu.fi

## **Tehyn lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

Tehy lausuu yhdessä Kuntoutusohjaajat ry:n, Suomen Lastenhoitoalan ammattilaiset ry:n, Suomen Sairaanhoidajat ry:n, Suomen terveydenhoidon ammattilaiset ry:n kanssa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Ammatillisen koulutuksen rahoitusta vähennetään 100 miljoonalla eurolla vuodesta 2025 lukien, siten että se kohdentuu aikuisten, jo tutkinnon suorittaneiden koulutukseen opiskelijoita.

Esityksessä ehdotetaan, että ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia muutettaisiin siten, että kun henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa laaditaan oppivelvolliselle opiskelijalle, ei koulutuksen järjestäjällä olisi velvollisuutta tunnistaa ja tunnustaa oppivelvollisen aiemmin hankittua osaamista kuin siltä osin, kuin oppivelvollinen on suorittanut ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteiden mukaisia tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita sekä lukio-opintoja, korkeakouluopintoja tai muut toimivaltaisen viranomaisen arvioimia ja todentamia opintoja. Lisäksi ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia muutettaisiin siten, että koulutuksen järjestäjällä ei jatkossa olisi velvollisuutta laatia tutkinto tai koulutuskohtaista osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmaa. Lukiolakia muutettaisiin siten, että koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta laatia opetussuunnitelmaan perustuva vuosisuunnitelma luovuttaisiin. Lisäksi luovuttaisiin koulutuksen järjestäjän veloitteesta määrääjain selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Lakia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta muutettaisiin siten, että kuntien rahoitusosuutta koskevia säädöksiä ammatillisessa koulutuksessa muutettaisiin, jotta hallituksen päättämä 100 miljoonan euron vähennys saataisiin valtion lisäksi koskemaan myös kuntasektoria. Jotta säästö saataisiin kohdennettua hallituksen linjauksen mukaisesti, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia muutettaisiin siten, että varainhoitovuoden 2025 rahoituksesta päätettäessä opiskelijavuosien määrä saisi alittaa järjestämisluvassa määrätyn opiskelijavuosien vähimmäismäärän.

### **Tiivistelmä lausunnon keskeisestä sisällöstä**

Oppivelvollisilla opiskelijoilla on harrastuneisuuden kautta hankittua osaamista samankaltaisesti kuten aikuisilla. Kun harrastuneisuuden tuoma osaaminen tunnistetaan ja tunnustetaan edelleen aikuisten osalta, ovat oppivelvolliset opiskelijat eriarvoisessa asemassa.

Näkemyksemme mukaan esityksessä arvioitu ajan säästyminen opettajalta muuhun ohjaustyöhön on ylläarvioitu. Näin ollen sen mukanaan tuomat säästötavoitteet eivät tule toteutumaan.

25.8.2024

Vastustamme ehdotusta tavoitteellisista opiskelijavuosista päättämisestä, koska se johtaa sosiaali-, terveys- ja kasvatustalouden opiskelijajoukkojen vähenemiseen.

Kannatamme lukiolakia koskevaa säädösehdotusta.

Rahoituksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset tulisivat pahentamaan entisestään kestäväntä työvoimapolua sosiaali-, terveys-, ja kasvatustaloudella.

### **Ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset**

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan

muutettavan siten, että mitä 1 momentissa säädetään osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta, sovelletaan oppivelvollisuuslaissa (1214/2020) tarkoitetulle oppivelvolliselle laadittavaan

henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan vain siltä osin, kuin oppivelvollinen on suorittanut ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteiden mukaisia tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita sekä lukio-opintoja, korkeakouluopintoja tai muut toimivaltaisen viranomaisen arvioimia ja todentamia opintoja. Jatkossa oppivelvolliselle opiskelijan aiemmin hankittua osaamista, kuten harrastuneisuuteen perustuvaa osaamista, ei tarvitsisi tunnustaa ja tunnustaa henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laadittaessa.

Lähtökohtaisesti ammatillisen koulutuksen lain mukaisesti opiskelija hankkii vain sitä osaamista, mitä häneltä puuttuu. Näytössä hän voi osoittaa osaamisensa. Jos esimerkiksi harrastuksissa hankittu osaaminen on tutkinnon perusteiden mukaan opiskelijalla hallinnassa, hän voi edetä joka tapauksessa näyttöön nopeammin.

Huomioitavaa on, että edelleen oppivelvollisilla opiskelijoilla on harrastuneisuuden kautta hankittua osaamista samankaltaisesti kuten aikuisilla. Kun harrastuneisuuden tuoma osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan edelleen aikuisten osalta, ovat oppivelvolliset opiskelijat eriarvoisessa asemassa. Näin ei luonnollisesti voi olla.

Näkemyksemme mukaan esityksessä arvioitu ajan säästyminen opettajalta muuhun ohjaustyöhön on yliarvioitu. Näin ollen sen mukanaan tuomat säästötavoitteet eivät tule toteutumaan. Koulutuksen järjestäjille on varmasti reformin (2018) jälkeen muodostunut ainakin sosiaali- ja terveysalalla sujuvat hyvät käytännöt sekä sopimukset, miten opiskelijoiden harrastuneisuutta tunnustetaan ja tunnustetaan. Siksi selvittelyihin kuluva aika lienee minimaalinen. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittajista noin puolet on aikuisopiskelijoita, jolloin oletetut säästövaikutukset kutistuvat entisestään. Vuonna 2023 sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suoritti 11454, joista oppivelvollisia oli 2934. Oppivelvollisten määrä vaihteli koulutuksenjärjestäjittäin kuudesta oppivelvollisesta 195:een. Säästöt ja muuhun ohjaustyöhön jäävä aika jäänee vaatimattomaksi.

Tehdyt leikkaukset kokonaisuutena heikentävät koulutuksenjärjestäjien resursseja, siksi tämä pykälämuutos ei helpota koulutuksenjärjestäjien tilannetta mitenkään eikä siten vapauta aikaa opetukseen.

25.8.2024

Esityksen kirjaus luopua ammatillisen koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta laatia tutkintokohtainen osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma aiheuttaa huolta ammatillisen koulutuksen laadunvalvonnan toteutumisesta. Vaarana on, että koulutuksen sisältö voi olla erilaista eri oppilaitoksissa, jolloin osaaminen voi olla erilaista eri oppilaitoksista valmistuvilta.

Ammatillisen koulutuksen puutteellinen laadunvalvonta saattaa heikentää opetuksen ja osaamisen tasoa valtakunnallisesti. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma toimii työkaluna koulutuksen järjestäjän laadunhallintatyössä eikä siksi ole oikea säästökohde.

### **Lukiolakia koskevat säädösehdotukset**

Kannatamme säädösehdotusta: Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä.

Säädösehdotuksessa pitää kuitenkin huomioida, että opiskelijat ja huoltajat pääsevät jatkossakin vaikuttamaan heitä koskeviin päätöksiin sekä oppimisympäristöön. Yhteistyön merkitys kodin ja koulun välillä on merkittävä oppivelvollisuusikäisillä, joten tiedonkulun tulee olla sujuvaa, vaikka tehdään muutoksia.

### **Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset**

Vastustamme Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia koskevaa säädösehdotusta 9 a §. Vaikeassa sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan työvoimapulassa ei voi leikata rahoitusta siten, että kuntien rahoitusosuus olisi vuonna 2025 se euromäärä, joka saadaan, kun vuoden 2024 indeksitarkistetusta kuntien rahoitusosuudesta vähennetään 57,4 miljoonaa euroa.

Vastustamme ehdotusta tavoitteellisista opiskelijavuosista päättämisestä, koska se johtaa sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan opiskelija paikkojen vähenemiseen. Vaikka on ilmeistä, että koulutuksenjärjestäjät eivät pysty pysymään tavoitteessaan. Lisäksi yli puolet sosiaali- ja terveysalan opiskelijoista on aikuisopiskelijoita. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että varainhoitovuoden 2025 rahoituksesta päätettäessä opiskelijavuosien määrä saa alittaa järjestämisluvassa määrätyn opiskelijavuosien vähimmäismäärän.

Nämä leikkaukset tulevat pahentamaan entisestään kestäväntöytä työvoimapulaa sosiaali-, terveys-, ja kasvatusalalla. Koska hallitus päätti 100 miljoonan euron leikkauksesta ammatilliseen koulutukseen siten, että se kohdentuu erityisesti jo aiemmin toisen asteen ammatillisen tutkinnon tai korkea-asteen tutkinnon suorittaneille aikuisille järjestettävään ammatti-, erikoisammatti- ja perustutkintokoulutukseen. Varainhoitovuonna 2025 leikkaus toteutetaan vähentämällä suoritepääöksellä päätettäviä koulutuksen järjestäjän tavoitteellisia opiskelijavuosia. Kuitenkin arviolta noin 50 koulutuksen järjestäjällä leikkauksen kohdentamisessa tulisi vastaan järjestämisluvassa määrätty opiskelijavuosien vähimmäismäärä. Opiskelijavuosien vähimmäismäärät voitaisiin jättää huomiotta ainoastaan siinä määrin, että hallituksen päättämä määrärahan vähennys voidaan toteuttaa tarkoituksenmukaisella tavalla.

### **42 §. Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelma.**

Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Perustamishankkeiden valtionavustuksiin käytettävissä olevien määrärahojen vähentyminen on tehnyt rahoitussuunnitelmamenettelyn tarpeettomaksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö on käytännössä luopunut rahoitussuunnitelman laatimisesta muilta kuin liikuntapaikkarakentamisen osin.

25.8.2024

Hallitusohjelman mukaisten valtionavustussäästöjen seurauksena myös liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusmäärärahat ovat vähenemässä, joten siltäkään osin rahoitussuunnitelmamenettelylle ei ole enää tarvetta.

Kannatamme esitystä.

Helsingissä 25.8.2024

Millariikka Rytönen  
puheenjohtaja  
Tehy ry

Lisätiedot: Kirsi Coco koulutuspoliittinen asiantuntija [kirsi.coco@tehy.fi](mailto:kirsi.coco@tehy.fi)

---